

Union Minister Dr. Jitendra Singh releases India's Arctic Policy in New Delhi today

March 17, 2022

ಕೇಂದ್ರ ಸಚಿವ ಡಾ. ಜಿತೇಂದ್ರ ಸಿಂಗ್ ಅವರು ಇಂದು ನವದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಆರ್ಕ್ಟಿಕ್ ನೀತಿಯನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದರು
ಮಾರ್ಚ್ 17, 2022

ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆಯಂತಹ ಮಾನವಕುಲದ ದೊಡ್ಡ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಸಾಮೂಹಿಕ ಇಚ್ಛೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಯತ್ನದ ಮೂಲಕ ಪರಿಹರಿಸಬಹುದಾದ ಭವಿಷ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ದೇಶವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಆರ್ಕ್ಟಿಕ್ ನೀತಿಯು ಅತ್ಯಗತ್ಯ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ಡಾ. ಜಿತೇಂದ್ರ ಸಿಂಗ್ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಭಾರತದ ಆರ್ಕ್ಟಿಕ್ ನೀತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವುದು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ, ಸಂಶೋಧನಾ ಸಮುದಾಯ, ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ಉದ್ಯಮ ಸೇರಿದಂತೆ ಬಹು ಮಧ್ಯಸ್ಥಗಾರರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ

ಆರ್ಕ್ಟಿಕ್ ಪ್ರದೇಶದೊಂದಿಗಿನ ಭಾರತದ ಕಾರ್ಯವು ಸ್ಥಿರವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಬಹುಮುಖಿಯಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲಾ ಮಾನವ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಸಮರ್ಥನೀಯ, ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತ, ಪಾರದರ್ಶಕ ಮತ್ತು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾನೂನುಗಳಿಗೆ ಗೌರವವನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಇದು ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ.

ಕೇಂದ್ರ ರಾಜ್ಯ ಸಚಿವರು (ಸ್ವತಂತ್ರ ಉಸ್ತುವಾರಿ) ವೆಜ್‌ಞಾನ ಮತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ; ರಾಜ್ಯ ಸಚಿವರು (ಸ್ವತಂತ್ರ ಉಸ್ತುವಾರಿ) ಭೂ ವೆಜ್‌ಞಾನ; MoS PMO, ಸೌಬ್‌ಬಂದ್, ಸರ್‌ವಜನಕ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳು, ಪಂಚಣಿಗಳು, ಪರಮಾಣು ಶಕ್ತಿ ಮತು ಬಾಹ್ಯಾಕಾಶ, ಡಾ. ಜಿತೇಂದ್ರ ಸಿಂಗ್ ಅವರು ಇಂದು ನವದೆಹಲಿಯ ಭೂ ವೆಜ್‌ಞಾನ ಸಚಿವಾಲಯದ ಪರಧಾನ ಕಛೇರಿಯಿಂದ 'ಭಾರತ ಮತು ಆರ್ಕ್ಟಿಕ್: ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಪಾಲುದಾರಿಕೆಯನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುವುದು' ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯ ಭಾರತದ ಆರ್ಕ್ಟಿಕ್ ನೀತಿಯನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದರು.

ಭಾರತದ ಆರ್ಕ್ಟಿಕ್ ನೀತಿಯ ಪರಾಮುಖಿಯತೆಯನ್ನು ಒತ್ತಿಹೇಳುತ್ತಾ, ಡಾ. ಜಿತೇಂದ್ರ ಸಿಂಗ್ ಅವರು ಪರಧಾನಮಂತ್ರ ಶರಣ ನರೇಂದ್ರ ಮೋದಿಯವರ ನಾಯಕತ್ವದಲ್ಲ, ಆರ್ಕ್ಟಿಕ್‌ನ ವೆವಿಧ ಅಂಶಗಳಲ್ಲ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ದೇಶಗಳ ಗಣಿಯ ಗುಂಪನ್ನು ಸೇರಲು ಭಾರತವು ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಮುನ್ನಡೆದಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

ಆರ್ಕ್ಟಿಕ್ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲ ಭಾರತೀಯ ವೆಜ್‌ಞಾನಿಗಳ ಪರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಪರಶಂಸಿಸಿದ ಡಾ. ಸಿಂಗ್, ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆಯಂತಹ ಮಾನವಕುಲದ ದೊಡ್ಡ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಸಾಮೂಹಿಕ ಇಚ್ಛೆ ಮತು ಪರಯತ್ನದ ಮೂಲಕ ಎದುರಿಸಬಹುದಾದ ಭವಿಷ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ದೇಶವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವಲ್ಲ ಭಾರತದ ಆರ್ಕ್ಟಿಕ್ ನೀತಿಯು ಪರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಭಾರತದ ಆರ್ಕ್ಟಿಕ್ ನೀತಿಯನ್ನು ಕರಿಯ ಯೋಜನೆ ಮತು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಆಡಳಿತ ಹಾಗೂ ಪರಿಶೀಲನಾ ಕಾರ್ಯವೆಧಾನದ ಮೂಲಕ ಅಂತರ್-ಸಚಿವಾಲಯದ ಸಶಕ್ತ ಆರ್ಕ್ಟಿಕ್ ನೀತಿ ಗುಂಪನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಭಾರತದ ಆರ್ಕ್ಟಿಕ್ ನೀತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವುದು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ, ಸಂಶೋಧನಾ ಸಮುದಾಯ, ವ್ಯಾಪಾರ ಮತು ಉದ್ಯಮ ಸೇರಿದಂತೆ ಬಹು ಮಧ್ಯಸ್ಥಗಾರರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.

ಫೆಬ್ರವರಿ 1920 ರಲ್ಲ ಪಯಾರ್‌ಸನಲ್ಲ 'ಸವಾಲ್‌ಬಾರ್ಡ್ ಒಪ್ಪಂದ'ಕ್ಕೆ ಸಹಿ ಹಾಕಿದಾಗ ಆರ್ಕ್ಟಿಕ್

ನೊಂದಿಗೆ ಭಾರತದ ನೌಶುಚಿತಾರ್ಥವು ಒಂದು ಶತಮಾನದಷ್ಟು ಹಿಂದಿನದು ಎಂದು ಸಚಿವರು ಗಮನಿಸಿದರು ಮತ್ತು ಇಂದು ಭಾರತವು ಆರ್ಕ್‌ಟಿಕ್ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲೂ ಹಲವಾರು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ. ಭಾರತೀಯ ಸಂಶೋಧಕರು ಆರ್ಕ್‌ಟಿಕ್ ಹಿಮನದಿಗಳನ್ನು ಅವುಗಳ ಸಮೂಹ ಸಮತೋಲನಕ್ಕಾಗಿ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಹಿಮಾಲಯ ಪ್ರದೇಶದ ಹಿಮನದಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೋಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಅವರು ಹೇಳಿದರು. ಆರ್ಕ್‌ಟಿಕ್ ಸಮುದ್ರಶಾಸ್ತ್ರ, ವಾತಾವರಣ, ಮಾಲಿನ್ಯ ಮತ್ತು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಜೀವವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅಧ್ಯಯನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತವು ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಇಪ್ಪತ್ತೈದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ನಿಯಂತ್ರಣ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಭಾರತದಲ್ಲೂ ಆರ್ಕ್‌ಟಿಕ್ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. 2007 ರಿಂದ ಆರ್ಕ್‌ಟಿಕ್ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸುಮಾರು ನೂರು ಪೋಸ್ಟ್-ರಿಯೂಂಡ್ ಪೇಪರ್‌ಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗಿದೆ. ಫೆರಿಸ್, ಜರ್ಮನಿ, ಇಟಾಲಿಯನ್ ರಿಪಬ್ಲಿಕ್, ಜಪಾನ್, ನೆದರ್‌ಲ್ಯಾಂಡ್ಸ್, ಪೇಪಲ್ಸ್ ರಿಪಬ್ಲಿಕ್ ಆಫ್ ಚೈನಾ, ಪೋಲೆಂಡ್, ಭಾರತ ಸೇರಿದಂತೆ ಆರ್ಕ್‌ಟಿಕ್ ಕೌನ್ಸಿಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಹದಿನಾರು (13) ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ವೇಕ್‌ಷಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ರಿಪಬ್ಲಿಕ್ ಆಫ್ ಕೊರಿಯಾ, ಸ್ಪೇನ್, ಸ್ವಿಟ್ಜರ್‌ಲ್ಯಾಂಡ್, ಯುನೈಟೆಡ್ ಕಿಂಗ್‌ಡಮ್. 2014 ಮತ್ತು 2016 ರಲ್ಲಿ, ಭಾರತದ ಮೊದಲ ಬಹು-ಸಂವೇದಕ ಮೂರಡ್ ವೇಕ್‌ಷಣಾಲಯವನ್ನು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ಫೋರಡ್‌ನಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಉತ್ತರದ ವಾಯುಮಂಡಲದ ಪ್ರಯೋಗಾಲಯವಾದ ಗೆರವೆಬಾಡೆಟ್, ನೈ ಅಲಿಸುಂಡ್ ಅನ್ನು ಆರ್ಕ್‌ಟಿಕ್ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲೂ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಯಿತು. 2022 ರವರೆಗೆ, ಭಾರತವು ಆರ್ಕ್‌ಟಿಕ್‌ಗೆ ಹದಿನಾರು ದಂಯತೆಗಳನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಡೆಸಿದೆ.

ಭಾರತದ ಆರ್ಕ್‌ಟಿಕ್ ನೇತೃತ್ವ 'ಭಾರತ ಮತ್ತು ಆರ್ಕ್‌ಟಿಕ್: ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಪಾಲುದಾರಿಕೆಯನ್ನು ನೋಡುವುದು' ಎಂಬ ಆರು ಸ್ತಂಭಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ: ಭಾರತದ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ಸಹಕಾರವನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವುದು, ಹವಾಮಾನ ಮತ್ತು ಪರಿಸರ ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಸಾರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಂಪರ್ಕ, ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಹಕಾರ ಹಾಗೂ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆರ್ಕ್‌ಟಿಕ್ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲೂ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ನೋಡುವುದು. ಭಾರತದ ಆರ್ಕ್‌ಟಿಕ್ ನೇತೃತ್ವವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವುದು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ, ಸಂಶೋಧನಾ ಸಮುದಾಯ, ವೈಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ಉದ್ಯಮ ಸೇರಿದಂತೆ ಬಹು ಮಧ್ಯಸ್ಥಗಾರರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.

ಆರ್ಕ್‌ಟಿಕ್‌ನಲ್ಲಿ ಭಾರತವು ಮಹತ್ವದ ಪಾಲನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಇದು ಆರ್ಕ್‌ಟಿಕ್ ಕೌನ್ಸಿಲ್‌ನಲ್ಲಿ ವೇಕ್‌ಷಕರ ಸ್ಥಾನಮಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಹದಿನಾರು ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ, ಇದು ಆರ್ಕ್‌ಟಿಕ್ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಮತ್ತು ಆರ್ಕ್‌ಟಿಕ್ ಸಂಘಟನೆಯ ಜನರು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವ ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದ ಅಂತರಸರ್ಕಾರಿ ವೇದಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಆರ್ಕ್‌ಟಿಕ್ ಪ್ರದೇಶದೊಂದಿಗಿನ ಭಾರತದ ಕಾರ್ಯವು ಸ್ಥಿರವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಬಹುಮುಖಿಯಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಮಾನವ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಸಮರ್ಥನೀಯ, ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತ, ಪರದರ್ಶಕ ಮತ್ತು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾನೂನುಗಳಿಗೆ ಗೌರವವನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ದೇಶವು ಕಾರ್ಯ ನೋಡುವುದು.

ಭಾರತದ ಆರ್ಕ್‌ಟಿಕ್ ನೇತೃತ್ವ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಕಾರ್ಯಸೂಚಿಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ—

1. ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಪರಿಸರೋದನೆ, ಹವಾಮಾನ ಮತ್ತು ಪರಿಸರ ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ಆರ್ಕ್‌ಟಿಕ್ ಪ್ರದೇಶದ ಸಮುದ್ರ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸಹಕಾರದಲ್ಲೂ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆರ್ಥಿಕತೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವುದು. ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ, ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ವೈಯಾಪಾರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಲಾಗುವುದು.

2. ಆರ್‌ಕ್‌ಟಿಕ್‌ನಲ್‌ಲಾ ಭಾರತದ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳ ಅನ್ವೇಷಣೆಯಲ್‌ಲಾ ಅಂತರ ಸಚಿವಾಲಯದ ಸಮನ್ವಯ.

3. ಭಾರತದ ಹವಾಮಾನ, ಆರ್‌ಥಿಕ ಮತು ಇಂಧನ ಭದ್ರತೆಯ ಮೇಲೆ ಆರ್‌ಕ್‌ಟಿಕ್‌ನಲ್‌ಲಾ ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆಯ ಪರಿಭಾವದ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು.

4. ಜಾಗತಿಕ ಹಡಗು ಮಾರ್ಗಗಳು, ಇಂಧನ ಭದ್ರತೆ ಮತು ಖನಿಜ ಸಂಪತ್ತಿನ ಶೋಷಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಭಾರತದ ಆರ್‌ಥಿಕ, ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಮತು ಕಾರ್ಯತಂತ್ರದ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳ ಮೇಲೆ ಆರ್‌ಕ್‌ಟಿಕ್‌ನಲ್‌ಲಾ ಐಸ್ ಕರಗುವಿಕೆಯ ಪರಿಣಾಮಗಳ ಕುರಿತು ಉತ್ತಮ ವಶೀಷಣೆ, ಭವಿಷ್ಯದ ಮತು ಸಂಘಟಿತ ನೀತಿ ರಚನೆಗೆ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡುವುದು.

5. ಧರ್ಮ ಪರದೇಶಗಳ ಮತು ಹಿಮಾಲಯಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದು.

6. ವೈವಿಧ್ಯ ಆರ್‌ಕ್‌ಟಿಕ್ ವೇದಿಕೆಗಳ ಅಡಿಯಲ್‌ಲಾ ಭಾರತ ಮತು ಆರ್‌ಕ್‌ಟಿಕ್ ಪರದೇಶದ ದೇಶಗಳ ನಡುವಿನ ಸಹಕಾರವನ್ನು ಗಾಢವಾಗಿಸಿ, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮತು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಪರಿಣತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು.

7. ಆರ್‌ಕ್‌ಟಿಕ್ ಕೌನ್ಸಿಲ್‌ನಲ್‌ಲಾ ಭಾರತದ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ಮತು ಸಂಕೀರ್ಣ ಆಡಳಿತ ರಚನೆಗಳು, ಸಂಬಂಧಿತ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಮತು ಆರ್‌ಕ್‌ಟಿಕ್‌ನಲ್‌ಲಾರುವ ಪರದೇಶದ ಭೌಗೋಳಿಕ ರಾಜಕೀಯದ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವುದು .

ಭಾರತದ ಆರ್‌ಕ್‌ಟಿಕ್ ನೀತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವುದು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ, ಸಂಶೋಧನಾ ಸಮುದಾಯ, ವ್ಯಾಪಾರ ಮತು ಉದ್ಯಮ ಸೇರಿದಂತೆ ಬಹು ಮಧ್ಯಸ್ಥಗಾರರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಇದು ಟ್ರೈಮಲ್ಟಿಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುತ್ತದೆ, ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡುತ್ತದೆ ಮತು ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತದೆ. ಭೂ ವೈಜ್ಞಾನ ಸಚಿವಾಲಯದ ಅಡಿಯಲ್‌ಲಾ ಸ್ವಾಯತ್ತ ಸಂಸ್ಥೆಯಾದ ಗೋವಾಡಲ್‌ಲಾರುವ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಧರ್ಮ ಮತು ಸಾಗರ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರ (NCPOR), ಆರ್‌ಕ್‌ಟಿಕ್ ಅಧ್ಯಯನಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಭಾರತದ ಧರ್ಮ ಸಂಶೋಧನಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ನೋಡಲ್ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆ.

ಭಾರತದ ಆರ್‌ಕ್‌ಟಿಕ್ ನೀತಿಯು ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಭೂ ವೈಜ್ಞಾನ ಸಚಿವಾಲಯದ ವೆಬ್‌ಸೈಟ್ (<https://www.moes.gov.in>) ನಲ್‌ಲಾ ಲಭ್ಯವಿದೆ.

ನವ ದೆಹಲಿ

ಮಾರ್ಚ್ 17, 2022

DISCLAIMER: This is an approximate translation. The original is available in English on MEA's website and may be referred to as the official press release.